

چگونگی زیست خزندگان افغانستان

Reptail of Afghanistan

در افغانستان تعداد خزندگان نسبت بسایر حیوانات بیشتر اند. یکی از دلیل آن عدم استفاده مردم از خزندگان میباشد. تا اکنون تحقیقات وسیع در مورد خزندگان افغانستان صورت نگرفته است. با وجود این همه یک سلسله تحقیقات از طرف جانور شناسان خارجی و متخصصین داخلی مانند داکتر سید امیرشاه حسن یار، خوشحال حبیبی، خان صاحب (قبایل غیر)، دیگر کارشناسان صورت گرفته است. درین پژوهش توانسته اند نامگذاری و سایر خصوصیات خزندگان افغانستان را تا حدودی برآزنده سازند. تا اکنون ۱۰۱ گونه خزندگان شناسائی گردیده است از جمله ۲۷ نوع آن مار و ۲۳ نوع آن سوسماران می باشند. مارهای افغانستان زهری غیر زهری کفچه مار سندر شیر ماهی مار زنگی سیاه مار و مارهای آبی می باشد. در همه نقاط دیده می شوند. انواع سنگ پشت افغانی دارای جسامت کوچک بوده فعلاً در بسیاری کشور های آسیای مرکزی منحصیث بازی اطفال در خانه ها نگهداری می شوند. زیاده انواع حشرات و خزندگان در دشتهای گرم شمال و جنوب غربی افغانستان بخصوص هلمند قندهار نیمروز زیست دارند

خزندگان بومی افغانستان

خزندگان بومی افغانستان از نوع چلپاسه ها.

1. جگو افغانی (*Asiocolotes levitoni* (Squamata Sauria - Gekkonidae) Leviton's Gecko

2. ارومیاس افغانی (*Eremiasafghanistanica* (SquamataSauria - Lacertidae) Afghan Racerunner

3. ارومیاس آریا (*Eremias aria* (SquamataSauria - Lacertidae)

فهرست خزندگان افغانستان

در مجموع ۱۱۱ گونه خزنده در افغانستان زیست می نماید. خزندگان افغانستان عبارتند از مارمولک چلپاسه ها (شلند، کلس (سوسمارها، اژدها، مارها می باشد.

شماره	نام پرنده	نام علمی	بازبان انگلیسی	معلومات
		راسته: Testudine	خانواده: Testudinidae	
		در افغانستان یکنوع سنگپشت خورد زیست می نمایند.		

	Russian tortoise	Testudo horsfieldii	سنگ پشت	۱
شاخه: Sauria. خانواده: Gekkonidae : در افغانستان از خانواده‌ها مملوک ۱۸ گونه حیات بسر می‌برد.				
	Persian Spider Gecko	Alsophylax laevis	چلیپاسه عنكبوتی خانگی	۱
	blunt tailed spider gecko	Agamura persica	جکوی عنكبوتی ایرانی	۲
	Straight-fingered Geckos	Alsophylax pipiens	چلیپاسه انگشت مستقیم	۳
	- Bunopus	Bunopus tuberculatus	چلیپاسه کوچک	۴
	Leviton's Gecko	Asiocolotes levitoni	گگوی افغانی	۵
	- Eversmann's Fringe-toed Gecko	Crossobamon eversmanni	گگوی انگشت ریشه دار اورسمان	۶
	Rough-tailed Gecko	Cyrtopodion fedtschenkoi	چلیپاسه زیر دم	۷
	- Nikolsky's Long-toad Gecko	Cyrtopodion longipes	گگوی انگشت دراز نیکولسکی	۸
	- Keeled Rock Gecko	Cyrtopodion scabrum	گگوی سنگی تیغه دار	۹
	- Turkmen Thin-toad Gecko	Cyrtopodion turcmenicum	گگوی انگشت باریک ترکمنی	۱۰
	- Leviton & Anderson, 1984)	Cyrtopodion voraginosum	چلیپاسه گرشک	۱۱
	-	Cyrtopodion watsoni	مطالعه نشده	۱۲
	- Caspian Bent-toad Gecko	Cyrtopodion caspium	گگوی انگشت کج خزری	۱۳
	leopard gecko	Eublepharis macularius	چلیپاسه پلنگی	۱۴
	Yellow-bellied House Gecko	Hemidactylus flaviviridis	چلیپاسه شکم زرد خانگی	۱۵
	wonder geckos	Teratoscincus bedriagai	جکوی دم پخ یا (بقه نی)	۱۶
	- Small-scaled Skink Gecko	Teratoscincus microlepis	گگوی دم پخ فلس کوچک	۱۷
	- Common Skink Gecko	Teratoscincus scincus	گگوی دم پخ معمولی	۱۸

۳ سوسماران

شماره	نام پرنده	نام علمی	بزرگان انگلیسی	الگو
-------	-----------	----------	----------------	------

راسته : Squamata شاخه: Sauri. خانواده: Agamidae:

این خانواده را بنام ازدها کوچک نیز یاد می‌نمایند اکثر گونه این خانواده در عقب خود ساختمان تاج مانند دارند بعضی از انواع این

	Changeable Lizard	Calotes versicolor	چلیپاسه تغییرکن	۱۹
	Agror Agama	Laudakia agrorensis	چلیپاسه رنگه	۲۰
بعداً	Badakhshana Rock Agama	Laudakia badakhshana	شلند بدخشانی	۲۱
	Caucasian agama	Laudakia caucasia	آگاما قفقازی	۲۲
	Asian Rock Agamas	Laudakia erythrogastra	آگاما خراسانی	۲۳
	Himalayan agama	Laudakia himalayana	آگاما همالیایی	۲۴
	- Turkestan Agama	Laudakia lehmanni	آگاما ترکستانی	۲۵
بعداً	Small-scaled Agama	Laudakia microlepis	آگامای صخره نی فلس کوچک	۲۶
بعداً	Large-scaled (Rock) Agama	Laudakia nupta	آگامای صخره‌ای فلس درشت	۲۷
	Leviton's Rock Agama	Laudakia nuristanica	آگاما نورستانی	۲۸
	Kashmir Rock Agama	Laudakia tuberculata	آگاما سنگ کشمیری	۲۹
	- no common name	Phrynocephalus clarkorum	آگاما کلارکوم	۳۰
بعداً	Alcock's toad-headed agama	Phrynocephalus euptilopus	آگاما وزغ سر	۳۱
	Lichtenstein's Toadhead Agama	Phrynocephalus interscapularis	آگاماسرگردد لشتن ستاین	۳۲
	Yellow-speckled toad-headed agama	Phrynocephalus luteoguttatus	آگاما زرد خالدار وزغ سر	۳۳
بعداً	Blacktail Toadhead Agama	Phrynocephalus maculatus	آگاما سر وزغی دم سیاه	۳۴
	Secret Toadhead Agama	Phrynocephalus mystaceus	آگاما سر وزغی پت	۳۵
	- Ornate Toadhead Agama	Phrynocephalus ornatus	آگاما سروزغی راه راه	۳۶
	- no name	Phrynocephalus raddei	آگاما رادهی	۳۷
	- Reticulated toad-headed agama	Phrynocephalus reticulatus	آگاما سروزغ ابلق	۳۸
	Gray Toad Agama	Phrynocephalus scutellatus	آگامای سروزغی خاکستری	۳۹

Steppenagame	Trapelus agilis	آگاما چابک	۴۰
Afghan Ground Agama	Trapelus megalonyx	آگاما زمینی افغانی	۴۱
- Persian Agama	Trapelus ruderatus	آگاما فارسی	۴۲
Steppe Agama	Trapelus sanguinolentus	سوسمار استیپی	۴۳
spiny tailed lizard	Uromastyx asmussi	خار دم	۴۴
Hardwicke's or Indian spiny-tailed lizard	Uromastyx hardwickii	سوسمار خاردم هندی	۴۵

خانواده Anguidae

شماره	نام پرنده	نام علمی	بزرگان انگلیسی	الگو
راسته Squamata: فامیل Anguidae :				
این خانواده دارای ۹۴ گونه میباشد از جمله یک نوع آن در افغانستان زیست می نماید. این حیوان تخم گذار اند. اینگونه مارملوک دارای طول زیاد مانند مار می باشند.				
۴۶	مارملوک شیشه ای یا لوس مار	Pseudopus apodus	Scheltopusik	
سوسماران: اسکینک، لاسرتاید، ارومیاس، یزچه				
راسته Squamata: خانواده Scincidae:				
۴۷	اسکینک چشم ماری دوخط	Ablepharus bivittatus	Twin-striped Skink	
۴۸	سوسمار	Ablepharus grayanus	تنها در افغانستان وجود دارد -	
۴۹	اسکینک چشم ماری آسیایی	Ablepharus pannonicus		
۵۰	Edward Blyth (1810 - 1873)	Eumeces blythianus	مطالعات وسیع صورت نگرفته	
۵۱	اسکینک اشنایدر	Eumeces schneideri	Berber skink	
۵۲	آلپ پنجاب سقنقور	Eurylepis taeniolatus	- Alpine Punjab Skink	
۵۳	سکنگ راه راه چمنزار	Eutropis dissimilis	- Striped Grass Skink	
۵۴	اسکینگ ماری یا کوتاه	Ophiomorus brevipes	- short legged snake skink	
۵۵	اسکینگ ماری چیرنو	Ophiomorus chernovi	-- Chernov's Snake Skink	
۵۶	اسکینک ماسه ای سه انگشتی	Ophiomorus tridactylus	Three-toed Snake Skink	

۵ خانواده: لسرتایدها

راسته Squamata خانواده Lacertidae :

در بعضی از انواع این خانواده بکرزائی یا تولید مثل بدون القاع صورت میگیرد

Blanford's Fringe-fingered Lizard	Acanthodactylus blanfordii	سوسمار انگشت ریشه دار بلانفورد	۵۸
Indian Fringe-fingered Lizard	Acanthodactylus cantoris	سوسمار فرینج انگشت هندی	۵۹
persian fringe toed lizard	Acanthodactylus micropholis	سوسمار انگشت ریشه دار	۶۰
- reticulate desert lacerta	Eremias acutirostris	لاسرتای بیابانی مشبک	۶۱
Afghan Racerunner	Eremias afghanistanica	لسرتاید افغانستانی	۶۲
Eremias (Ommateremias) aria — BISCHOFF 1978	Eremias aria	سوسمار آریا	۶۳
Sistan Racerunner	Eremias fasciata	ارمیاس سیستان	۵۴
-- Reticulate Racerunner	Eremias grammica	ارمیاس مشبک	۶۵
-- Striped Racerunner	Eremias lineolata	ارمیاس راه راه	۶۶
-	Eremias nigrocellata	ارمیاس خال سیاه	۶۷
-- Persian Racerunner	Eremias persica	ارمیاس فارس	۶۸
- -	Eremias regeli	ارمیاس رجالی	۶۹
-	Eremias scripta	ارماس اسکریپتا	۷۰
Central Asian Racerunner	Eremias velox	ارمیاس آسیای مرکزی	۷۱
Small-spotted Lizard	Mesalina guttulata	سوسمار خال خورد	۷۲

	Persian long-tailed Lizard	Mesalina watsonana	مسالینای دم دراز ایرانی	۷۳
	Jerdon's Snake-Eye	Ophisops jerdonii	سوسمار چشم ماری اردنی	۷۴
Varanidae خانواده Squamata راسته				
	The Bengal monitor	Varanus bengalensis	بزمچه بنگالی	۷۵
	desert monitor	Varanus griseus	بزمچه بیابانی	۷۶

۶ راسته: Squamata زیر راسته Serpentes یا مارها

شماره	نام پرنده	نام علمی	بیزبان انگلیسی	الگو
راسته: Squamata. زیر راسته Serpentes فامیل: Leptotyphlopidae.				
۷۷	مار نخعی سندی	Mryiopholis blanfordi	Sindh Thread Snake	
راسته Squamata. فامیل: Typhlopidae				
۷۸	مار کرمی شکل	Typhlops vermicularis	European blind snake	
راسته Squamata. فامیل: Boidae: ی.				
۷۹	کور مار خالدار	Eryx elegans	Central Asian sand boa	
۸۰	بوای ریگی	Eryx johnii	Indian sand boa	
۸۱	بوای شنی خورد	Eryx miliaris	Dwarf sand boa	
۸۲	مار تاتاری	Tartar sand boa	Eryx tataricus	
راسته Squamata. فامیل: Colubridae: ی.				
۸۳	مار آلو سر	Boiga trigonata	common cat snake	
۸۴	گوند مار	Elaphe dione	Steppes Ratsnakes	
۸۵	مار پلنگی	Hemorrhoids ravigieri	spotted whip snake	
۸۶	مار گرگی	Lycodon striatus	northern wolf snake	
۸۷	مار سردر فشی شنی	Lytorhynchus maynardi	Awl-headed Sand Snake	در هلمند

- ندارد	<i>Lytorhynchus ridgewayi</i>	مار درفشى	۸۸
Dice snake	<i>Natrix tessellata</i>	مار آبی چلیپر	۸۹
- Variegated Kukri Snake	<i>Oligodon taeniolatus</i>	لوس مار	۹۰
- Spotted Desert Racer	<i>Platyceps karelini</i>	مار خالدار صحرا ریسر	۹۱
- Braid Snake, Jan's Cliff Racer	<i>Platyceps rhodorachis</i>	مار زیبا غیر سمی	۹۲
- Hardwicke's Rat Snake	<i>Platyceps ventromaculatus</i>	-	۹۳
- Pakistani Ribbon snake	<i>Psammophis leithii</i>	مار خطی باریک	۹۴
- Steppe Ribbon Racer	<i>Psammophis lineolatus</i>	تیر مار	۹۵
Schokari Sand Racer	<i>Psammophis schokari</i>	تیر مار شوکری	۹۶
- Persian dwarf Snake	<i>Pseudocyclophis persicus</i>	مار کوچک فارسی	۹۷
Dhaman or Oriental Ratsnake	<i>Ptyas mucosa</i>	مار موش خور خاوری	۹۸
- Clifford's diadem Snake	<i>Spalerosophis diadema</i>	شتر مار کلیفورڈ	۹۹
- Cat Snake	<i>Telescopus rhinopoma</i>	افعی پلنگی	۱۰۰
Asiatic Water Snake	<i>Xenochrophis piscator</i>	مار آبی آسیائی	۱۰۱

راسته . Squamata :خانواده Elapidae: ی.

Common Krait	<i>Bungarus caeruleus</i>	کریت مار هندی	۱۰۲
Indian Cobra	<i>Naja naja</i>	کبرا	۱۰۳
Caspian cobra	<i>Naja oxiana</i>	کفچه مار	۱۰۴

راسته . Squamata :خانواده Viperidae: ی.

saw-scaled viper	<i>Echis carinatus</i>	مار جعفری	۱۰۵
McMahon-Viper	<i>Eristicophis macmahoni</i>	کک مار	۱۰۶
Halys pit viper	<i>Gloydius halys</i>	افعی سایبریائی	۱۰۷
- Central Asian pit viper	<i>Gloydius intermedius</i>	افعی آسیای مرکزی	۱۰۸

	Levantine Viper	Macrovipera lebetina	گروزه مار	۱۰۹
--	-----------------	----------------------	-----------	-----

۷ پیوند خارجی

1. "category "Reptail of Afghanistan" کته گوری خزندگان افغانستان ویکی پیدیا انگلیسی
2. فهرست خزندگان افغانستان ویکی پیدیا انگلیسی
3. EOL یا Encyclopedia of live در مورد نامگذاری علمی حیات وحش

منابع

خزندگان افغانستان نوشته جان ام ریگن در مورد انواع مارها و چلیپاسه‌ها

- حیات وحش در افغانستان نوشته ویکی پیدیا انگلیسی
- حیات وحش در افغانستان نوشته John M. Regan در وبگاه [Northwest Wildlife Online](#) [۲]
- جغرافیای طبیعی افغانستان نوشته سفارت کبرا ایران در افغانستان معلومات در مورد جهیلها

[۳]

- فهرست خزندگان ایران در وبگاه پرژن بیت یا انجمن‌های تخصصی حیوانات خانگی

[۴]

- نوشتار در مورد حیات وحش جهان در وبگاه [The Reptile Database](#)

[۵]

- خزندگان افغانستان نوشته جان ام ریگن در مورد انواع مارها و چلیپاسه‌ها
- <http://www.northwestwildlifeonline.com/Afghan>